

Eläinten hyvinvointikeskuksen (EHK) lausunto luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä

VN/28062/2023

VN/28062/2023-MMM-2

Kiitämme mahdollisuudesta lausua tähän eläinten hyvinvoinnin kannalta tärkeään asetukseen. Kiitämme myös lausunnon tekemiseen saamastamme lisäajasta. Asetusluonnos kattaa monia eläinlajeja ja monenlaisia toimenpiteitä, joten luonnokseen perehtymiseen olisi pitänyt antaa enemmän aikaa. Jatkossa lausuntoaika näin laajoihin asetuseräisiin tulee olla huomattavasti pidempi.

Pidämme hyvänä, että asetuseräisiin on listattu laajasti erilaisia ja eri lajisille eläimille tehtäviä toimenpiteitä. Näin toimenpiteiden hyvinvointivaikutukset tulevat näkyviksi, ja hyvinvoinnin kannalta parempien toimenpiteiden kehittyessä asetusta voidaan uudistaa.

Yleisesti ja varovaisuusperiaatteen mukaisesti niistä toimenpiteistä, jotka mahdollisesti aiheuttavat eläimelle kovaa kipua, tulisi eläinlajeista ja eläimen käyttötarkoituksesta riippumatta luopua. Mikäli tällainen toimenpide kuitenkin on välttämätöntä tehdä, niin se tulisi tehdä vain anestesiassa eläinlääkärin toimesta.

1

Yleisenä kommenttina toteamme, että vähäisetkin toimenpiteet aiheuttavat eläimelle vähintään lievää haittaa. Tämän vuoksi toimenpiteitä ei tulisi tehdä esimerkiksi huonokuntoisille, liian laihoille tai sairaille eläimille. Myös nuorille eläimille tehtävät kivuliiaat toimenpiteet voivat aiheuttaa eläimelle pitempiaikaista hyvinvointihaittaa. Toimenpiteen suorittajan pitäisi kyetä arvioimaan eläimen hyvinvoinnin tila ennen toimenpiteen suorittamista ja varmistumaan siitä, että toimenpiteen kohteena oleva eläin on hyväkuntoinen ja että sillä on hyvät edellytykset toipua toimenpiteestä.

3 § Sallitut merkintämenetelmät

Yleisenä kommenttina toteamme, että kaikkia merkitsemistapoja tulee kehittää siten, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähäistä hyvinvointihaittaa eläimelle.

Korvien loveaminen on kivuliasta. Poron korvien loveamistoimenpiteen yhteydessä tulisi edellyttää kipulääkitystä.

On hyvä, mikäli koe-eläimenä käytetyn jyräjän merkintä korva loveamalla on asetuksen voimaantulon jälkeen kielletty. Mikäli jyräjän korvan loveaminen kuitenkin sallitaan, toimenpiteessä tulee edellyttää kipulääkitystä.

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

Eläin voidaan merkitä tatuointia vähemmän hyvinvointihaittaa aiheuttaen, joten tatuointi voitaisiin kieltää. Koirat on jo nyt merkittävä mikrosirulla ja samaa edellytetään tulevaisuudessa kissojen osalta. Mikäli tatuointia ei joidenkin lajien osalta voida kieltää, tulee edellyttää, että toimenpiteen suorittaa eläinlääkäri anestesiassa. Tatuointitoimenpide aiheuttaa kanille tutkitusti kipua ([Keating ym. 2012](#)).

Kalojen sallittuja merkintätapoja on pykälässä mainittu useita, joista invasiivisimmät ulkoiset merkit sekä ruumiinonteloon asennettava mikrosiru aiheuttavat kalalle paitsi akuuttia myös pitkäaikaista hyvinvointihaittaa. Kalojen merkitsemiseksi momentissa 9 luetelluilla ulkoisilla merkintätavoilla (pois lukien rasvaevän leikkaus) tulisi hakea hankelupa.

Luonnonvaraisten eläinten merkintätapoja on paljon. Merkinnät, kuten nisäkkäiden korvamerkinnät ja lintujen jalka- ja kaularenkaat, voivat aiheuttaa luonnonvaraisille eläimille hyvinvointihaittaa. Merkintämenetelmien kehittyessä tulee edellyttää mahdollisimman vähän hyvinvointihaittaa aiheuttavien (kevyempien, pienempien yms.) menetelmien käyttöä.

Pykälän perusteluissa mainitaan, että hevosen merkitseminen kylmäpoltolla on kielletty. Samassa yhteydessä voisi mainita myös kuumalla poltto kielletyksi.

4 § Naudan ja vuohen sarvenaiheiden tuhoaminen ja sarvien poistaminen

On hyvä, että sekä naudan että vuohen sarvenaiheiden tuhoamistoimenpiteessä kuten myös sarvien poistotoimenpiteessä on käytettävä eläinlääkärin antamaa anestesiaa ja kivunlievitystä. Nupoutustoimenpiteen jälkeistä hoitoa tulisi jatkaa niin kauan, kuin kipua tutkitusti on. Kivunlievityksen kesto aika tulisi määritellä ja kipulääkettä tulisi antaa jo ennen toimenpidettä.

2

5 § Kastratio ja sterilisaatio

Fyysisesti ja psyykkisesti terveitä eläimiä kastroidaan ja sterilisoidaan etenkin seura- ja harrastuseläinpuolella. Ehdotamme, että asetuksen perusteluissa korostettaisiin, että terveitäkään eläimiä ei tulisi rutiinomaisesti kastroida tai sterilisoida, vaan toimenpidettä tulisi harkita tapauskohtaisesti. Harkinta-apua asiassa voisi pyytää eläinlääkäriltä.

On hyvä, että porojen kastration yhteydessä nyt edellytetään kivunlievitystä, joka tutkitusti tehoaa. Kuitenkaan yksi kipulääkityskerta poron kastration yhteydessä ei kokonaan lievitä toimenpiteestä aiheutuvaa kipua. Huonokuntoisten porojen kastratiosta tulee luopua kokonaan. Kivuttomampia menetelmiä (esimerkiksi immunokastratio) sekä kivunhoitoa porojen kastroidon yhteydessä tulisi tutkia. Kesyjen porojen kastratio tulisi jättää eläinlääkärin tehtäväksi asianmukaista anestesiaa ja kivunlievitystä käyttäen.

Porsaille tulee antaa riittävä kipulääkitys kastration yhteydessä. Riittävä kipulääkitys on tutkimusten mukaan vähintään kaksi päivää kestävä.

Satu Raussi
+358 50 415 6570
satu.raussi@luke.fi

Tiina Kauppinen
+358 44 3001 295
tiina.kauppinen@luke.fi

6 § Keinollisen lisäämisen ja lisääntymisterveyden sallitut menetelmät ja toimenpiteet

Kalojen maidin ja mädin keruun yhteydessä tulisi anestesian ohella edellyttää myös kivunhoitoa, ainakin, mikäli kalalta kerätään sukusoluja useammin kuin kerran.

Alkioiden keräämiseen ja siirtoon liittyvät toimenpiteet voivat aiheuttaa eläimille pitkäaikaistakin kipua. Toimenpiteissä tulisi harkita kipulääkityksen käyttöä.

Eläinten alkioiden keräämiselle on pykälässä asetettu vähimmäisikärajat. Vähimmäisikärajat voitaisiin myös asettaa lajikohtaisesti keinosiementämiselle.

Asetuksessa tulee huomioida myös uros- ja koiraseläinten hyvinvoinnin varmistaminen spermanoton yhteydessä.

7 § Eläintenpitoon liittyvät välttämättömät toimenpiteet

Ainoastaan eläinlääkäriammattin harjoittaja saa tehdä 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet, joiden yhteydessä on käytettävä asianmukaista kivunlievitystä. Lakitekstissä tulisi määritellä tarkemmin, mitä tarkoitetaan asianmukaisella kivunlievityksellä: puudutusta, kipulääkitystä ja anestesiaa, vai jotain näiden yhdistelmää? Esimerkiksi 7 §:ssä edellytetään hevoseläimen sudenhampaan poiston yhteydessä vain asianmukaista kivunlievitystä, mutta 4 §:ssä (naudan ja vuohen sarvenaiheiden tuhoaminen ja sarvien poistaminen) edellytetään asianmukaista anestesiaa ja kivunlievitystä.

Eläinten hammashoito tulisi myös tässä pykälässä määrätä vain eläinlääkäriin tekemäksi toimenpiteeksi.

Hevosten kengitystoimenpiteessä tulisi vaatia kengittäjän tai kengityssepän ammattitutkinnon suorittaminen.

Momentissa 5 sallitaan minkin verinäytteenotto katkaisemalla kynsi. Edellä mainitun toimenpiteen yhteydessä tulisi edellyttää kipulääkitystä.

Kivunlievitystä tulisi edellyttää myös eläimen kudoksesta otettavien näytteiden ottamisen yhteydessä. Esimerkiksi koe-eläin jyräjiltä korvasta tai hännänpäästä leikatun kudospalan ottamisen yhteydessä.

8 § Ulkonäön muuttamiseen tähtäävät toimenpiteet ja muut kielletyt toimenpiteet

Kiitämme tästä pykälästä.

Kukkojen varpaiden katkaisu ilman eläinlääketieteellistä syytä tulisi myös tässä pykälässä kieltää.

9 § Kelpoisuus keinosiementämiseen

Myös siipikarjan ja mehiläisten keinosiemennyksissä, kuten myös lajilistan ulkopuolelle jäävien lajien kohdalla, henkilöltä olisi edellytettävä § 2 momentin 2 mukainen koulutuksen järjestäjän antama todistus kyseisen eläinlajin keinosiementämisen ammattitaitovaatimukset sisältävän tutkinnon, tutkinnon osan tai sitä vastaavan koulutuksen suorittamisesta.

Sperman keräämisen pätevydestä tulisi myös olla maininta, sillä sperman keräämiseen voi liittyä riskejä eläimen hyvinvoinnille. Esimerkiksi eläimen huono tai osaamaton käsittely sperman keräämisen yhteydessä tai sperman keräämisen tiheys voivat rasittaa eläintä tarpeettomasti.

10 § Kelpoisuus muiden keinollisen lisäämisen toimenpiteiden tekemiseen

Hevoseläimille, lampaille, vuohille, sioille ja eläintarhaeläimille saa siirtää alkioita ainoastaan eläinlääkärin ammatin harjoittaja. Samaa tulisi edellyttää myös nautojen alkionsiirrossa.

11 § Muiden eläinten kuin hevoseläinten keinosiementämisen koulutus

Pykälään tulee lisätä eläinten käyttäytymisen, käsittelyn ja hyvinvoinnin opetus/koulutus. Pykälän koulutusvaatimusta tulee edellyttää kaikkien eläinten, kuten siipikarjan, keinosiemennyksessä.

12 § Hevoseläinten keinosiementämisen koulutus

Pykälään tulee lisätä eläinten käyttäytymisen ja käsittelyn opetus.

14 § Porsaiden kirurgisen kastration koulutus

Koulutuksessa tulisi käsitellä myös sian anatomiaa ja sitä, kuinka kauan kastraatiotoimenpiteen jälkeen sika on kipeä. Vaatimukseen tulisi lisätä se, että toimenpiteen suorittaja tunnistaa, milloin karjuporsas on kastroidintekopainen ja milloin porsasta ei voida kastroida aiheuttamatta eläimelle hyvinvointihaittaa. Kastroidintoiimenpiteen osaaminen tulisi lisäksi osoittaa näytöllä, jonka voisi vastaanottaa eläinlääkärinammatin harjoittaja.

15 § Porsaiden kirurgisen kastration koulutuksen järjestäjä

Pykälään tulisi olla kirjaus, että porsaiden kirurgisen kastration näytön saa ottaa vastaan eläinlääkärinammatin harjoittaja.

Lisätietoa:

Keating, S.C.J., Thomas, A.A., Flecknell, P.A., Leach, M.C. 2012. Evaluation of EMLA Cream for Preventing Pain during Tattooing of Rabbits: Changes in Physiological, Behavioural and Facial Expression Responses. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0044437>

Mettam, J.J., Oulton, L.J., McCrohan, C.R., & Sneddon, L.U. 2011. The efficacy of three types of analgesic drugs in reducing pain in the rainbow trout, *Oncorhynchus mykiss*. Applied Animal Behaviour Science, 133(3-4), 265-274.

Sneddon, L.U. 2012. Clinical anesthesia and analgesia in fish. Journal of Exotic Pet Medicine, 21(1), 32-43.

Uney, K., Durna Corum, D., Terzi, E., & Corum, O. 2021. Pharmacokinetics and bioavailability of carprofen in rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss*) broodstock. Pharmaceutics, 13(7), 990.

Helsingissä 07.12.2023

Ystävällisin terveisin
Eläinten hyvinvointikeskus EHK
Satu Raussi ja Tiina Kauppinen

5

